

of the previous peri-
self as the Destroyer
mandatandava mean-
of both creation and
s of Champa sculp-

Hop

Nghệ thuật điêu khắc Chăm qua sưu tập hiện vật tại Bảo tàng Lịch sử Việt nam

Mặc dù cùng chịu ảnh hưởng của Ấn Độ giáo và phải theo những quy tắc chung là thể hiện những vị thần, những đề tài của Ấn Độ giáo, nhưng nền nghệ thuật điêu khắc cổ Chăm có những sắc thái riêng, vẻ đẹp riêng biệt trong thế giới các nền điêu khắc Ấn Độ giáo ở Ấn Độ và Đông Nam Á. Đó là chất liệu xây dựng nên những ngôi tháp thờ của Chăm. Không như Ấn Độ, Campuchia và Indônêxia, người Chăm xây các đền tháp bằng gạch nung và trung thành với chất liệu này trong suốt chiều dài lịch sử của mình. Do vậy những người thợ điêu khắc Chăm không có những mảng tường lớn và dài như đồng nghiệp ở Khơme, Java và lại càng không có những dải phù điêu dài hàng trăm mét diễn tả các sử thi Ấn Độ giáo và cuộc đời đức Phật như Ăngco Vát, Bayon ở Campuchia, Bô rô budu và Lô rô Jônggrang ở Indônêxia... Người Chăm đã tìm ra cách thể hiện

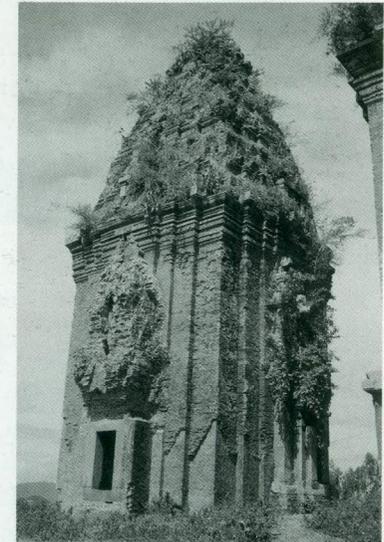
riêng là những hình tượng và chủ đề tôn giáo được tạc riêng bằng đá rồi đưa vào hay gắn lên các bộ phận ở đền tháp. Những tác phẩm điêu khắc đó được chia thành các nhóm chính sau:

- Các tượng thờ
- Các bệ thờ
- Những trán cửa (Lá nhĩ)
- Những mảng trang trí kiến trúc (ở chân tháp hay trên các tầng tháp).

Do tính chất và chức năng được quy định như vậy, nên ở các đền tháp Chăm chỉ có hai loại là tượng tròn và phù điêu. Thậm chí, ngay cả khi diễn tả những sự tích lấy từ các sử thi Ấn Độ hay tích Phật, người Chăm cũng thể hiện bằng chạm nổi như bệ vũ nữ Trà Kiệu, đài thờ Đông Dương, bệ Mỹ Sơn E1... Chính vì không có không gian để diễn kể, nên người Chăm phải nắm cho được các cốt lõi của hình tượng và chủ đề thể hiện ra bằng những hình khối điêu khắc và nổi bật lên xu hướng của nghệ thuật ấn tượng. Các tác phẩm điêu khắc Chăm không đi vào diễn tả chi tiết mà tập trung

Tháp Cảnh Tiên, Bình Định, TK 12-13

Tháp Dương Long, Bình Định, TK 12-13